

10

**Millî Mücadele'nin
Eşiğinde
Tarsus Gazetesinin
İşgali Sunma
Biçimleri**

**The ways the Tarsus
Newspaper Presented the
Occupation
on the Threshold
of the National Struggle**

Ayçin Ecem Doğruoğlu

Millî Mücadele'nin Eşiğinde Tarsus Gazetesinin İşgali Sunma Biçimleri*

*Ayçin Ecem Doğruoğlu***

Özet

Anadolu'nun en eski kentlerinden biri olan Tarsus, tarihsel süreç içerisinde sürekli gelişme göstererek ticaret ve tarım merkezi haline gelmiştir. Coğrafi ve manevî özellikleri nedeniyle Tarsus'un her dönemde devletler için mücadele sahası haline gelmesi kaçınılmaz olmuştur. Mütareke döneminde İtilaf devletlerinin ilk işgal ettiği yerlerden birisi olması da bu durumu kanıtlar niteliktedir. Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasının ardından başlayan işgaller yılı olan 1919, Birinci Dünya Savaşı ve Millî Mücadele dönemleri arasında geçiş sürecidir. I. Dünya Savaşı sivil halkı da etkilediği için toplumsal ve psikolojik yıkımlara, açlığa ve yoksulluğu yol açmıştır. Tarsus, Suriye ile doğal bir sınır konumuna gelmesi nedeniyle, hızlı biçimde, güvenlik kaygısıyla Anadolu'ya göç eden insanların sığındığı bir kent durumuna gelmiş ve yaşanan olumsuz etkilerin doğrudan gözlemlenebildiği bir yer olmuştur. Fransızlar, Tarsus'u sömürgesi haline dönüştürmek ve bölgeden ayrıldığında kendine bağlı bir devlet bırakmak için Mersin ve Tarsus'ta bulunan etnik grupları bölmüş, kendi kültürlerini empoze etmeye çalışmış ve Ermeni politikasını uygulamıştır. Kararnamelerle Türklerin yaptığı üretim ve ticarete karışarak kendileri için kaynak elde etmişlerdir. Bu tür uygulamalar Türklerin hayatını zorlaştırmış; özellikle Millî Mücadele'yi örgütlemek için yapılan kongrelerden sonra, alınan sansür ve azil kararlarıyla Türkler hem yönetimden hem ticari hayattan hem de gündelik hayattan uzak tutulmaya çalışılmıştır. 1919'da Tarsus'un gündelik yaşamına ilişkin tarihsel veriler, *Tarsus* gazetesinden elde edilmiştir. Çalışmanın odak noktasını, Fransızların bölgeye yerleşme sürecinde Tarsus'taki sosyal, ekonomik, politik uygulamaları oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Millî Mücadele, Tarsus'un İşgali, Yerel Basın, Gündelik Hayat

* Bu makale, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde 2021 yılında kabul edilen "1919 Yılında Tarsus'ta Gündelik Hayat ve *Tarsus* Gazetesinin Kamuoyu Oluşturma İşlevi" başlıklı tez çalışmasından üretilmiştir.

** Bilim Uzmanı, ayacin.armagan[at]gmail.com, ORCID: 0009-0005-6917-3430.

The ways the Tarsus Newspaper Presented the Occupation on the Threshold of the National Struggle

Abstract

Tarsus, one of the oldest cities in Anatolia, has become a center for trade and agriculture due to its continuous development throughout history. Its geographical and spiritual characteristics have made it a site of struggle for various states throughout time. The fact that it was one of the first places occupied by the Allied Powers during the Armistice period further demonstrates this situation. The year 1919 marked the transition period between the World War I and the Turkish War of Independence Periods. As World War I also affected the civilian population, it led to social and psychological destruction, hunger, and poverty. As Tarsus became a natural border with Syria, it quickly became a city where people who migrated to Anatolia due to security concerns sought shelter, and negative effects could be directly observed. The French, with their attempts to transform Tarsus into a colony and leave a dependent state when they left the region, divided the ethnic groups in Mersin and Tarsus and tried to impose their own culture and also implemented the Armenian Policy. Through decrees, they interfered in Turkish production and trade and obtained resources for themselves. Such practices made life difficult for Turks; especially after the congresses held to organize the National Struggle, censorship and dismissal decisions were taken to keep Turks away from the administration, commercial life and daily life. The historical data on the daily life of Tarsus in 1919 were obtained from the Tarsus newspaper. The focus of the study is the social, economic, and political practices in Tarsus during the French settlement process in the region.

Keyword

National Struggle, Invasion of Tarsus, Local Press, Daily Life

1. Giriş

Emperyalist devletler Doğu Meselesi çerçevesinde, Osmanlı Devleti'nin topraklarını kendi aralarında paylaşmış ve yarı sömürge durumuna getirmişlerdir. Söz konusu devletler, Osmanlı'yı parçalarken milliyetçilik ve din unsurlarını kullanmıştır. Azınlıklar devletten koparak kendi ulus devletlerini kurmuşlardır.

Kamusal alanın oluşumundan sonra modern dünyanın kurulmasında kamuoyu yaratmak özellikle devletler için yakıcı bir sorun ve zorunluluk haline gelmiş, kamuoyu yaratmanın başat aracı da gazeteler olmuştur. Devletler kamuoyu yaratarak kanunların ya da yeni yaşamsal pratiklerin meşruiyet kazanmasını sağlamayı hedeflemişlerdir.¹ II. Meşrutiyet'in getirdiği basın özgürlüğüyle birlikte İstanbul merkezli ilerleyen gazetecilik faaliyetlerinin yerelde de yaygınlaştığı gözlemlenmiştir.² Benzer bir biçimde Millî Mücadele döneminde İstanbul ve Ankara Hükümetleri kamuoyunu yönlendirmek için gazeteleri aktif biçimde kullanmışlardır.³

Yerel basın içerisinde değerlendirilmesi gereken *Tarsus*'un işgal dönemini kapsayan 1919'daki nüshaları Tarsus halkı üzerinde kamuoyu yaratma işlevini görmeye imkân sağlamaktadır. Fransız işgal komutanlığı; resmî törenler, davetler ve tebligatları duyurmak için *Tarsus*'u propaganda aracı olarak kullanmışlardır. Bu süreçte *Tarsus*'ta bir gazete yayınlanması ve Cumhuriyet sonrasında da varlığını devam ettirmesi o döneme ilişkin tarihi veriler elde etme açısından son derece önemlidir. Bugün ise maalesef çeşitli kütüphanelerden elde edilen *Tarsus* nüshalarına bakıldığında tam ve eksiksiz bir toplama ulaşma imkânı bulunmamaktadır. Bu durum ise çalışmamızın sınırlılıkları arasındadır. Buna rağmen eldeki nüshalarla bile 1919'da *Tarsus* gündelik hayatına ilişkin tarihi veriler elde edilebilmektedir.

1919, Anadolu halkı için bir geçiş aşaması niteliğindedir. Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasından 23 Nisan 1920 TBMM'nin açılma tarihine kadar geçen süreç tam bir belirsizlik dönemidir. Başlayan işgaller ve Osmanlı ordularının dağılması Anadolu'yu kargaşaya sürüklemiştir. Makro ölçekte oluşan bu durum mikro düzeyde *Tarsus*'ta da gözlemlenmiştir. *Tarsus*'un ilk işgal edilen yerlerden birisi olması, Suriye-Filistin cephesinin yükünü çekmesi ve *Tarsus* üzerinden göçlerin yoğunlaşması gibi olaylardan dolayı 1919 *Tarsus* için de kritik bir yıl olmuştur.

Çalışmamızda 1919'da yayın hayatını sürdüren *Tarsus* nüshalarında yer alan yazı ve haberlerde gazetenin işgal sürecindeki gelişmeleri nasıl ele aldığı, Millî Mücadele'ye *Tarsus*'un destek verip vermediği, eğer verdiyse ne derece etkili olduğu üzerinde durularak gazetenin dönemin gündelik hayatını nasıl sunduğu ve kamuoyu oluşum sürecindeki rolüne dikkat çekilmiştir.

¹ Ayçin Ecem Doğruoğlu, "1919 Yılında *Tarsus*'ta Gündelik Hayat ve *Tarsus* Gazetesinin Kamuoyu Oluşturma İşlevi", Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, 2021, s. 1.

² Hıfzı topuz, *II. Mahmut'tan Holdinglere Türk Basın Tarihi*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2016, s. 13-16.

³ Handan Temizel, "Kamuoyu Kuramları ve Kamuoyu Oluşumunda Kitle İletişim Araçları", *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 15 (2008), s. 130.

2. Tarsus'un İşgali

Tarsus'a hâkim olanın, Çukurova ticaretine de hâkim olacağı gerçeği kenti stratejik açıdan önemli yapan bir etkidir. Tarsus, Ortadoğu ticaretinin yapıldığı Akdeniz'deki iki önemli liman olan Mersin ve İskenderun'un ortasında yer almaktadır ve bundan dolayı söz konusu iki yerden sonra işgali kaçınılmaz hale gelmiştir. 30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros Mütarekesi'ni bölge açısından düşündüğümüzde Tarsus'un işgalini kolaylaştırdığı söylenebilir. İtilaf devletleri, mütarekeden hemen sonra, anlaşmanın 7. maddesi uyarınca bölgeyi işgale başlamışlardır. İngiltere ile Fransa'nın kendi aralarında imzaladıkları Sykes-Picot anlaşmasına göre, Kilikya dedikleri bölge İngiltere'nin askerî, Fransa'nın idarî yönetimi altına girmiştir. Anadolu'nun güneyi, Fransa'nın Ortadoğu hâkimiyetini güçlendirmek için oldukça önemliydi. Yeni nesil tarım metotları uygulandığı zaman hasat artacak, Fransız ordusunun iâşe sorunu çözülecek ve Fransa'nın dışa bağımlı olan pamuk ihtiyacı karşılanacaktı.⁴

Osmanlı heyeti, ateşkesi imzalarken, toprakların işgal edilmeyeceğini düşünmekteydi ancak mütarekede sınırların belirlenmesinde açık ifadeler yerine "Kilikya" gibi sınırı belli olmayan ifadeler yer verilmesi anlaşmanın zayıf yönleriydi.⁵ İtilaf devletleri, güneyin kesin boşaltma emrini 17 Kasım 1918'de vermekle birlikte işgallere karşı konulduğu takdirde tekrardan savaşmayı göze almaktan çekinmeyeceklerini bildirmişlerdir. Böylece Osmanlı, Pozantı'ya kadar olan güney bölgesinin tamamının işgalini kabullenmiştir.⁶

Adana'daki 2. Ordu'nun dağıtılması, işgallerin yakın zamanda olacağı anlamına geldiği için asayişin sağlamak adına Mersin ve Tarsus'ta sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir. İşgalin, Mersin limanından başlatılacağı öngörüldüğünden Tarsus'tan takviye kuvvetler gönderilmiş ve sahil sürekli olarak gözetlenmiştir. 17 Aralık'ta İngilizlerden gelen işgal mektubuna göre, çıkarma Mersin istasyon caddesinden yapılacak ve askerler istasyona yakın İngiliz fabrikalarına yerleşecekti. Çıkarmayı istasyona yakın iskeleden yapmaları Tarsus'u da işgal edecekleri anlamına gelmekteydi. Trenler aracılığıyla kolay bir şekilde asker sevkiyatı yapılabilirdi. Ayrıca istasyon karşısındaki iskele Tarsus-Mersin karayolunun da başlangıcını oluşturmaktaydı. Hem işgaller sırasında limanla birlikte demiryolu ve karayolu hattının stratejik noktasını elde tutmak işgal eden tarafa her zaman avantaj sağlamaktadır.⁷ Asker çıkarma işlemi 1 hafta sürmüş ve karargâh olarak Amerikan Koleji seçilmiştir. İstasyon binası da Üsteğmen Arthur tarafından kontrol altına alınarak işgal sağlanmıştır. Çukurova bölgesinin işgali Mersin'den başlayarak Tarsus ve Adana yönünde genişletilmiştir.⁸

⁴ İbrahim Bozkurt, "İşgal Yıllarında Mersin", *ATASOBED*, 22 (1) (2018), s. 409.

⁵ Kemal Çelik, *Millî Mücadelede Adana ve Havalisi*, Ankara: TTK, 1999, s. 33-38.

⁶ Çelik, *Millî Mücadele*, s. 41-51.

⁷ Doğruözoğlu, "1919 Yılında", s.40.

⁸ Cihat Yıldırım, "Millî Mücadele Dönemi'nde İçel Sancağı", Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, 1998, s. 42-44.

Fransızlar, bölgeyi hâkimiyet altına alırken “Kilikya Politikası”nı yürütmüşlerdir. Bu politika iki temel üzerine oturmaktaydı; birincisi Çukurova'nın idarî yönden Ermenileştirilmesi, ikincisi Ermenilere askerî harekâta yer verilmesi.¹⁰ 1914'te meydana gelen Zeytun İsyanı'ndan sonra Kilikya Ermenileri Suriye'ye göç ettirilmiş ise de daha sonra Fransızların yardımı ile Port Said'e getirilmişlerdir. Bu süreçte Fransa'da “Doğu Lejyonu” fikri ortaya çıkmış ve Osmanlı'ya karşı kullanmak için Ermenilere Kıbrıs'ta askerî eğitim vermişlerdir. İşgalden sonra ise Kilikya Ermenileri Bagos Nubar aracılığıyla, Türklere karşı ayaklanabileceklerini açıkça ifade etmişlerdi.¹¹ 1918'den 1919'a kadar Fransa'da Kilikya'ya “Ermenistan” denilmiş, M. George Picot idarî işlerin başına getirilirken “Suriye ve Ermenistan Yüksek Komiseri”, General Hamelin ve Albay Bremond için “Ermenistan Fransız İdarecileri” unvanları kullanılmıştır. Fransızlar, 23 Ocak 1919'da Bremond'u genel vali olarak atamıştır. Bremond, tam yetkiyi sağlamak için mutasarrıflıklara “gubernör” atamıştır. Mersin'e Binbaşı Anfre'yi, Tarsus'a önce Yüzbaşı Coulet'i görevlendirmiştir. Tarsus'ta Hancı Abdo olayında Coulet'in taşkınlık yapan Ermenilerin tarafını tutması ve bu duruma Türklerin tepki göstermesi üzerine gubernörün yerine Binbaşı Kostiliyer getirilmiştir.¹²

3. Millî Mücadele Döneminde Türk Basını ve *Tarsus Gazetesi*

Millî mücadele dönemindeki basın; İstanbul ve Anadolu olmak üzere mücadeleyi destekleyen, desteklemeyen ve yabancı basın olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır. Millî Mücadeleyi destekleyen İstanbul basını, baskı ve sansür altında olduğu için İnönü zaferlerine kadar Millî Mücadele'den açıkça söz edememiş ve bu süreçte Anadolu ile ilgili haber yapacakları sayfaları boş bırakarak tepkilerini dile getirmişlerdir.¹³ Anadolu basını ise hem içerik hem de nitelik yönünden İstanbul'dan ayrılmaktadır. Kâğıt, mürekkep ve matbaa harfleri eksikliği nedeniyle gazeteler sayfaları küçültülerek bazen ambalaj kâğıtlarına basılarak haftalık ve aylık olarak çıkarılmıştır.¹⁴

Anadolu basını içerisinde değerlendirilen yerel bir gazete olan *Tarsus* 1908 yılından 1928 yılına kadar yayın hayatına devam etmiştir. *Tarsus*, Mehmet Tahir Üncü'nün Ermeni matbaasını almasıyla yayın hayatına başlamıştır.¹⁵ 1919'a ait tüm nüshaların sağ üst köşesinde gazetenin künye bilgileri verilmiş ve bununla birlikte genellikle arkalı önlü 2 sayfa olmakla birlikte kimi tarihlerde 4 sayfa olarak basıldığına rastlanılmıştır. Gazetenin her bir sayfası 4 sütun şeklindedir.

⁹ Fransızlar bu politikalarını oluştururken 1909 yılında Adana'da meydana gelen Ermeni Olaylarının ortaya çıkardığı gerginlik havasından faydalanmışlardır. Ayrıntılı bilgiler için bk. Çelik, *Millî Mücadele*, s.17-19.

¹⁰ Sacit Uğuz, *Meşrutiyetten Cumhuriyete Tarsus*, Ankara: TTK, 2019, s. 315.

¹¹ Ayrıntılı bilgiler için bk. Erdal İter, “Millî Mücadelede Doğu Lejyonu'nun Fransız İşgal Bölgesindeki Fonksiyonu” *Atatürk Yolu Dergisi*, 3, (1989), s. 419-426.

¹² Halil İbrahim Yıldırım, *Kurtuluş Savaşında Mersin ve Tarsus*, Mersin: MBB, 2017, s. 51.

¹³ Hülya Baykal, *Türk Basın Tarihi*, İstanbul: Afa Matbaacılık, 1990, s. 201-204.

¹⁴ İzzet Öztoprak, *Kurtuluş Savaşında Türk Basını*, Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları, 1981, s. 31.

¹⁵ Uğur Pişmanlık, *Tarsus Basın Tarihi*, İstanbul: Tarsus Kültür ve Dayanışma Derneği Yayınları, 2009, s. 3-22.

4. İşgal Altında İdarî Yapılanma ve Etkileri

Tarsus'un işgaliyle Fransız yönetimi bir yandan farklı topluluklar arasındaki ilişkileri kendi lehine düzenlemeye çalışmış bir yandan da bir tür misyonerlik faaliyetine girişerek Fransız kültürünü halka empoze etmeye çalışmıştır. Gazete haberlerine bu faaliyetler eleştirel biçimde yansımamış, aksine nesnel bir dille aktarılmaya çalışılmıştır. Böyle bir dilin tercih edilmesinin nedeni, gazetenin dünya görüşünden daha çok işgal altında faaliyet göstermenin kaçınılmaz sonucu olmalıdır. Gazetede ki haberler dikkatle takip edildiğinde, özellikle Osmanlı'nın durumuyla ilgili uluslararası konferans ve görüşmelere verdiği tepkiler göz önüne alındığında gazetenin tavrını anlamak imkânlı hale gelir.

4.1. İşgal, Millî Mücadele, Uluslararası Konferanslar

Tarsus'un 1919'daki siyasi haberleri işgallerden ve işgallerin meydana getirdiği olaylardan ibarettir. Bu başlıktaki haberler, genellikle ulusal çapta yayınlanan haberlere benzemektedir. Bilindiği üzere İzmir'in işgali, Millî Mücadele için bir semboldür. Tüm yurttaki olduğu gibi Tarsus'ta da İzmir'in işgaline tepki gösterilmiştir. Wilson Prensiplerine rağmen İzmir'in işgal edilmesine şaşırarak *Tarsus*, "Son asrın millîyet cereyanlarına kendini kaptıran sâbık hükümet, tecrübesiz kafaların doğurduğu ham düşüncelerle pek ifrâtpere harekette bulundu" derken işgallerden İttihatçıları sorumlu tuttuğunu açıkça dile getirmiştir. *Tarsus*, işgallerin sona ereceğine ve Batılı devletlerin aradan çekilmesiyle Türklerle Hıristiyanların yeniden kardeşçe bir arada yaşayacağına inanmıştır.¹⁶

15 Mayıs'ta İzmir'in işgaliyle ilgili haber yapılmasına rağmen, Mustafa Kemal'in Samsun'a çıkışıyla ilgili veya daha sonraki süreçte 1919 yılı içerisinde Millî Mücadele'ye dair haber yapılmadığı gözlemlenmiştir. Tarsus'taki okuryazar kitlelerinin çoğunluğunun Hıristiyan olması ve işgal komutanlığının dikkatini çekmeden yayın hayatına devam etmek istenmesi bu sessizliğin nedeni olmalıdır.

Paris Barış Konferansı, savaştan sonra taraf devletler arasında yapılacak olan barış anlaşmalarının akdi için toplanmıştır. Rusların çekilmesiyle Osmanlı topraklarının paylaşımı yapılamamış ve Osmanlı heyeti, konferansa 30 Mayıs 1919'a kadar çağrılmamıştır.¹⁷ *Tarsus*, Osmanlı heyetinin Paris'e gitmesini "Tevfik Paşa" başlıkları altında haberler yaparak süreci okuyucularına aktarmıştır. Yabancı basını takip etmiş, Fransız *Vor*'da bulunan bir makalenin "Hasta adamın yuvasını taksime karar verilmiş olup, Türklere Ankara ve Bursa vilayetlerinden gayri aksam yoktur" ifadelerini aynen vererek "aleyhimizde" olarak değerlendirmiştir. Paris'te Osmanlı'nın paylaşılacağına

¹⁶ *Tarsus*, 12 Haziran 1335, No:27-133, s. 1.

¹⁷ Mustafa Budak, "Osmanlı Devleti'nin Paris Barış Konferansına Davet Edilmesi ve Muhtıralar Sunması İle İlgili Tartışmalar", *İstanbul Üniversitesi Tarih Dergisi*, 71 (2020), s. 446-461.

farkında olan *Tarsus*, “Fransa’da Bir Arap Heyeti” başlığı altında Nuri Sait Paşa’nın heyete başkanlık yapmasını ve Bagos Nubar’ın konferansta bulunmasını Wilson Prensiplerine aykırı olarak değerlendirmiştir.¹⁸

4.2. Fransız Kültürünü Empoze Etmek

Fransızların güney bölgesindeki birliklerine destek vermek için Süvari Avcı Alayı, 7 Haziran günü Tarsus’a gelmiştir. Bu alayın gelişi için Mersin guvernörü sokakların Fransız, Amerikan ve İngiliz bayraklarıyla süslenmesini ve yerel gazeteler aracılığıyla duyurulmasını istemiştir.¹⁹ Alay, Kancık Kapı’dan “Yaşasın Fransa” nidalarıyla ve Bade Marunî Katolik Mektebi bandosuyla kente girmiş, alay komutanı hükümet konağı önünde halka konuşma yapmıştır. Konuşmanın ardından alay, Ermeni ve Rum kiliselerini ziyaret etmiş ve Tarsus guvernörünün evinde verdiği davete katılmıştır.²⁰

Fransızlar, sömürgeleri altında bulunan diğer milletlere yaptıkları gibi Tarsus’ta da kendi kültür öğelerini dayatmaya çalışmışlardır. 14 Temmuz’un Fransızların resmi bayramı olması sebebiyle genel valilik guvernörlere kendi mıntıklarında kutlama yapmalarını bildirmiştir. Tarsus’ta da o gün, sokaklar süslenerek, istasyon caddesinden havai fişekler atılarak ve Gözlü Kule’de resmî geçit töreni yapılarak kutlanmıştır. 15 Temmuz gecesinde guvernörün evinde davet verilmiş; memurlar ve cemaatler çağrılmış, *Tarsus’un* sahibi gazeteci Mehmet Tahir’in²¹ haberleriyle propaganda yapması sağlanmıştır.²²

Bölgeyi sosyo-kültürel olarak Fransızlaştırmak için misyoner okullarının faaliyetleri çeşitlendirilmiştir. Fransızca bilenlere para ödülü verilmiş ve Fransız Kilikya yönetiminde iş imkânı sunulmuştur. Fermer Kapusan Mektebi, akşam okulu açarak Fransızca dersleri vermeye başlamıştır. *Tarsus*, bu haberi “Fermer Kapusan Mektebi heyet-i idâresi ahâlinin Fransızcaya olan ihtiyâcını düşünerek gece derslerine başlamış ve kayıt kabulüne başlamıştır, Mektebin küşâdı teşrin-i evvel altıdadır. Dersler dört saat olup bâ’de’z-zevâl 6’dan 7’ye kadardır” biçiminde duyurmuştur.²³

Tarsus guvernörü, yazın çoğunluğun göç ettiği dağ nahiyelerini teftiş ederek bölge hakkında bilgi edinmiştir. Halk ile kaynaşma etkinlikleri adı altında, yanında getirdiği mühendislerle kömür madenlerini gezmiş ve numune aldırılmıştır.

¹⁸ *Tarsus*, 16 Haziran 1335, 28-133, s. 1-2.; *Tarsus*, 23 Haziran 1335, 29-133, s. 2.; *Tarsus*, 6 Teşrin-i evvel 1335, 39-133, s. 1-2.

¹⁹ Yıldırım, *Kurtuluş Savaşı*, s. 86.

²⁰ *Tarsus*, 12 Haziran 1335, 27-133, s. 1-2.

²¹ Mehmet Tahir Üncü(Müezzinzade), 1877 yılında Tarsus’ta doğmuştur. Mehmet Tahir, Fransa’da eğitim görmüş, üç dil bilen, toplumsal konulara duyarlı aydın bir kişidir. Asıl mesleği mal müdürlüğü iken tayininin Tarsus dışına çıkmasıyla mesleğinden istifa etmiş ve Ermeni Mıdırgıçyan matbaasını satın almıştır. Ancak matbaayı mevcut haliyle kullanmamış, Fransa’dan yeni ve çeşitli hurufatlar getirterek matbaasını genişletmiş, 1908 yılında da yazarlığını kendisinin yaptığı *Tarsus Gazetesi*’ni çıkarmaya başlamıştır.

²² *Tarsus*, 17 Temmuz 1335, 31-133, s. 1.

²³ *Tarsus*, 20 Teşrin-i evvel 1335, 41-133, s. 2; *Tarsus*, 6 Teşrin-i evvel 1335, 39-133, s. 2.

4.3. İletişimi Denetlemek

İşgal kuvvetleri, işgal ettikleri batı ve kuzey bölgeleri arasında iletişimi sağlamak, Osmanlı iletişim ağını ele geçirmek için düşman arazi-i meşgule-i garbiyesi ile şimaliyesi arasında Kilikya'nın da dâhil olduğu telgraf muhaberatı tesis etmişlerdir. Telgrafların kabul olunması için İngilizce, Fransızca, İtalyanca, Arapça dilleri ile yazılması şartı konulmuştur. Telgraf gönderme ücreti ise Mısır parası olarak temin edilmiştir.

Buna ek olarak İstanbul ile Beyrut arasında bir posta vapuru kurulmuştur. Vapur, her cumartesi Beyrut ve İstanbul'dan karşılıklı olarak kalkmış, Mersin Limanına uğramadan geçiş yapmıştır.²⁴ Böylece, İstanbul'daki işgal kuvvetlerinin merkezi ile işgalci güçler açısından önemli bir nokta olan Beyrut işgal komutanlığı arasındaki iletişim güçlü tutulmuştur.

Fransızlar, İngilizlerin bölgeden ayrılmasından hemen sonra postaneleri denetim altına almış ve sansür memuru olarak Ermenileri kullanmışlardır. Bu uygulamalarla güney bölgelerin diğer bölgelerle iletişimi kesilmiş ve Mustafa Kemal'in gönderdiği bildirimler çok geç ulaşmıştır. Yerel basın bu süreçte haber alamadığı veya yanlış haber aldığı için millî mücadele ile ilgili ya hiç haber yapmamış ya da gelişmeleri "haydutluk" olarak nitelendirmiştir.²⁵

4.4. Ayırıştırma Faaliyetleri ve Hayır Cemiyetleri

Fransızlar, bölgeyi kalıcı olarak işgal altında tutmayacakları için bölgeyi kendi kontrollerindeki Ermeniler aracılığıyla yönetmeyi amaçlamışlardır. Ermeni politikası çerçevesinde idarî ve askerî kadrolarda rüşvet vb. Osmanlı memurlarını tayin veya azil edip, Osmanlı yönetimini pasif bir duruma getirmeyi hedeflemişlerdir.²⁶ Bu süreçte Fransızlar, dağınık halde bulunan Ermeni derneklerini birleştirmiş ve diğer azınlık derneklerinden farklı çalışmalarını sağlayarak Doğu lejyonu için asker toplamıştır. Ermeniler ellerinde bulunan sahte tapuları kullanarak Fransızların yeni kurduğu ticaret mahkemelerinin kararıyla Türklerin mallarına el koymuştur. Örneğin, Tarsus guvernörlüğü, savaştan önce Tarsus'ta mukim olup Mısır'a göç ettirilen Ermenilerin mallarını geri almaları için tebligat yayınlamış ve bunu *Tarsus*'a ilan ettirmiştir.²⁷

Mersin guvernörü; bölünmeyi gerçekleştirmek, diğer cemaatleri Türklere karşı kıskırtmak ve savaşın olumsuz etkilerini azaltmak için cemaat liderlerinden hayır dernekleri açmalarını ve özellikle tedarik sıkıntısı çekilen un, şeker gibi gıdaların

²⁴ *Tarsus*, 25 Eylül 1335, No: 38-133, s. 2-3.

²⁵ Ömer Fatih Başkan, "Millî Mücadele Yıllarında İngiliz ve Fransızların İşgal Ettikleri Güney Bölgesinde Haberleşmeye Yönelik Sansür Uygulamaları", *ATAM*, 101 (2020), s. 7-16.

²⁶ *Tarsus*, 11 Ağustos 1335, 32-133, s. 2.; *Tarsus*, 3 Eylül 1335, 35-133, s. 1-2.; *Tarsus*, 25 Eylül 1335, 38-133, s. 2.; *Tarsus*, 20 Teşrin-i evvel 1335, 41-133, s. 1.

²⁷ Yıldırım, *Kurtuluş Savaşı*, s. 52-60.; *Tarsus*, 12 Haziran 1335, 27-133 s. 2.; *Tarsus*, 16 Haziran 1335, 28-133 s. 1.; *Tarsus*, 17 Temmuz 1335, 31-133, s. 1-2.; *Tarsus*, 23 Haziran 1335, 29-133, s. 2.; *Tarsus*, 7 Temmuz 1335, 30-133, s.2.; *Tarsus*, 3 Eylül 1335, 35-133, s. 2.; *Tarsus*, 18 Eylül 1335, 37-133, s. 1-2.; *Tarsus*, 6 Teşrin-i evvel 1335, 39-133, s. 2.

fakirlere dağıtılmasını istemiştir. 1919'da Mersin ve civarında dokuz cemiyet kurulmuştur. Türklerin kurduğu İslam Hayır Cemiyeti, Fransızlara karşı direnişi başlatmak için faaliyetlerde bulunmuştur.

Diğer bir azınlık grup olan Kürtlerin Mersin ve Tarsus'ta kurdukları dernekler farklı biçimde faaliyet göstermiştir. Bazı dernekler Mersin'deki Türklerin yanında yer alırken, Tarsus'taki Kürt Dostluk Cemiyeti, Kürt Teali gibi hareket etmiştir. Nitekim cemiyetin İrmak Kahvesi bitişiğindeki açılış töreninde Amerikan, Fransız ve İngiliz bayraklarının asılması bu durumu doğrulamaktadır.²⁸Ayrıca yayınlanan nizamnamesi ve Tarsus guvernörünün yaptığı açılış konuşmasında Fransızların Kürtleri baskıdan kurtardığını söylemesi de o dönemin içinde bulunduğu sosyal durum açısından önemlidir. Açılışın yapıldığı gün 25 yetim çocuk sünnet ettirilmiş, hamama götürülmüş ve kıyafet alınmıştır. *Tarsus*, hayır işlediği için "sokak ortasında kalmış, kimsesiz muhacir, sefaletler arasına terk edilen dul, yetim ve alillere vicdanen yapılması icap eden vazifesini yapmıştır" ifadeleriyle cemiyetin faaliyetlerini desteklediğini beyan etmiş ve hatta bunları Türklerden önce Kürtlerin düşünmüş olmasını sitemkâr bir dille eleştirmiştir.²⁹Yine yardımlaşma bağlamında gazete; dilenci, sakat asker ve dul kadınlara yardım toplanması için haberler yaparak kamuoyu oluşturmayı hedeflemiştir.³⁰

Savaşın yoksullaştırdığı göçmenler, Çukurova'ya geldiklerinde dilencilik yapmak ve sokaklarda yaşamak zorunda kalmışlardır. Bölgedeki iş imkânlarının, kaynakların ve konutların, kaybedilen topraklardan kitlesel olarak gelen insanlara yetmemesi bu durumun en temel nedenidir.³¹Adana belediyesi sokaklarda kalan göçmen ve dilencileri toplattırarak belli işlere yerleştirmiştir.³²

5. İşgal Altındaki Tarsus'ta Gündelik Hayat

Fransız işgaliyle inşa edilen yeni idarî yapının gündelik hayatta birtakım değişiklikler yaratması kaçınılmazdır. İşgalle birlikte toplumsal yapı değişirken özellikle tarım, hayvancılık, vergi sistemi, sağlık hizmetleri ve iletişim imkânlarında yeni koşullar nedeniyle köklü birtakım değişimler yaşanmış, özellikle savaşın yarattığı olumsuz etkileri aşabilmek için yeni düzenlemelere gidilmiştir. *Tarsus* gazetesinin haberlerinde ve yöneticilere dönük hazırladığı uyarı köşelerinde bu değişimleri takip etmek mümkündür.

²⁸ *Tarsus*, 13 Teşrin-i evvel 1335, 40-133, s. 1.

²⁹ *Tarsus*, 25 Eylül 1335, 38-133, s. 1-3.

³⁰ *Tarsus*, 23 Haziran 1335, 29-133, s. 1.

³¹ *Tarsus*, 17 Temmuz 1335, 31-133, s. 1.

³² *Tarsus*, 26 Mayıs 1335, 25-133, s. 1.

5.1. Tarım, Hayvancılık ve Vergiler

Bir tarım kenti olan Tarsus'ta yetişen ürünlerin endüstriyel değeri yüksektir. Amerikan iç savaşının yarattığı kriz sonucu pamuğa olan ihtiyacın artmasıyla İngiltere ve Fransa'nın Tarsus'a olan ilgileri arttı ve bu kent, rekabet sahası haline geldi.³³Savaştan sonra makro ölçekte meydana gelen üretimin düşmesi ve hayat pahalılığı gibi sorunlar Tarsus yerelinde de gözlemlenmiştir. Savaş süresince silahlaltına alınan erkeklerin dışında birçok kişi de toprağını terk etmiş ve endüstriyel değeri yüksek olan ürünleri ekmeyi bırakmıştır.

Bu ürünlerden olan ipek böceği ve dut ekimi, Fransızlar tarafından yeniden canlandırılmaya çalışılmış, Fransız zirai okulundan ipek kozası gönderilmiştir. Çukurova'da yumurtlama dönemi mayıs ayı olduğu için kozalar şubat ayında ve dayanıklı olan siyah ve sarı türlerinden gönderilmiştir.³⁴

Fransızlar, Çukurova'da tarımsal verimi yükseltmek için; kolay yetişen her türlü tohumu çiftçiye dağıtmış, özellikle buğday bitlerine, zirai hastalıklara karşı çiftçileri bilgilendirmiş ve yerel gazetelere bilgilendirici ilanlar vermiş, verimi arttırmak için makineleşmeyi teşvik etmiştir. Adana Ziraat Bankasında bulunan 132 saban ve benzinli motoru çiftçilere 975 kuruş ve 1676 Osmanlı lirası üzerinden kiralamıştır.³⁵Çukurova'nın verimli topraklarına uyguladıkları modern tarım metotları ile yılda birkaç hasat almayı hedeflemişlerdir.

Yalnızca üretim hedefleriyle sınırlı kalmayan uygulamalara girişmiş, tarım alanında birtakım kısıtlamalar da getirmişlerdir. Buğday ve irmik gibi temel gıdaların ticareti ruhsata bağlanmıştır. Ruhsat vermek için tüccarın dükkânında fazla miktarda stok bulunduğunu kanıtlaması istenmiş, ruhsatın verilmesi durumunda da buğdayın %40, unun ise %30'unun satışının yapılmasına izin verilmiştir. Daha sonra ise ek olarak buğday, un ve simidin ihracının 25 tonu geçmemesi şartıyla izin verilmiştir. Ancak bu ihraçtan belirlenen miktarının Fransız hükümetine verileceği bildirilmiştir.³⁶

Fransızların Tarsus'u işgal etme nedenlerinden birisi de iâşe problemi yaşıyor olmasıydı. Bu nedenle tarımın yanı sıra hayvancılığı da yeniden düzenlemiş ve belli açılardan desteklemişlerdir. Savaştan dolayı hayvan üretiminin yapılmaması ve koyun cinsi hayvana ihtiyaç duyulması gibi bahanelerle Türklerin hayvan ihracatı yasaklanmıştır. Bu genelgeye ek olarak; buzağı ve tosunun kesimi yasaklanmış ve karara uymayanlara hapis veya para cezası uygulanacağı bildirilmiştir.³⁷

³³ Songül Ulutaş, *19. Yüzyılda Tarsus'ta Ekonomik ve Sosyal Yaşam*, Tarsus: Tarsus TSO, 2015, s. 145-166.

³⁴ *Tarsus*, 7 Temmuz 1335, 30-133, s. 1-2.

³⁵ *Tarsus*, 18 Eylül 1335, 37-133, s. 1.; *Tarsus*, 25 Eylül 1335, 38-133, s. 1-2.; *Tarsus*, 13 Teşrin-i evvel 1335, 40-133, s. 2.

³⁶ *Tarsus*, 17 Temmuz 1335, 31-133, s. 1-2.

³⁷ *Tarsus*, 16 Haziran 1335, 28-133, s. 1.

Savaşın meydana getirdiği hayat pahalılığı ve tedarik sıkıntısını engellemek için Tarsus Belediyesi; sebze, et ve çeşitli ihtiyaçlara narh tarifesi uygulamıştır.³⁸ Belediyenin koyduğu narh, yeni sorunları da beraberinde getirmiştir. Örneğin et için, kasapların önünde uzun kuyruklar oluşmuş ve et, kasapların el altından hayvan kesimi ve dağıtımı yapması nedeniyle insanlara yetmemiştir. Sebze ve meyveye uygulanan narh tarifesine de satıcılar uymamıştır.³⁹

Tarsus, sıcak bir iklimde olduğu için insanlar serinlemek için buz kullanmaktaydılar. Ancak, hastanelerde de hastalar için buz kullanımı, fiyatların artmasına neden olmuştur. *Tarsus*, bu konuda haberler yaparak, belediyenin buz fiyatlarına narh koymasını sağlamıştır.⁴⁰ Gaz, Tarsus'ta tedarik sıkıntısı çekilen bir başka ihtiyaç olmuş ve yerine elektrik kullanılmaya başlanmıştır. Elektrik santralinin kontrolü Fransızlara geçtikten sonra, guvernörlük hanelerden lamba başına senelik ücret talep etmiştir. Zamları kabul ettiklerine dair belediyeye bildirmeyen hanelerin elektrikleri kesilmiştir.⁴¹

5.2. Sağlık Sorunları

Birinci Dünya Savaşı'nın ortaya çıkardığı kötü yaşam şartları, yetersiz beslenme ve hijyen eksikliği gibi etkenler hasta insan sayısını arttırmıştır. Tarsus'ta 1919'da iki tane salgın hastalık görülmüştür. Bunlardan ilki Mısır Hastalığı veya "Asker-i İltihab-ı Münzamme" olarak da bilinen bir çeşit göz hastalığı olan trahomdur. Hastalığın, Tarsus'ta salgın boyutuna gelmesinde Mısır'dan gelen askerlerin etkili olduğu kuvvetle muhtemeldir. Yaz aylarında yayılım hızı artan trahom için, *Tarsus*, hastalık ve korunma yöntemleri hakkında bilgi verici haberler yapmıştır.⁴²

Diğer hastalık ise; dizanteri ve karaciğer iltihaplarına neden olan amipli dizanteridir. Savaş süresince askerler arasında en yaygın olan hastalık dizanteri olmuştur. Güney cephelerden gelip Tarsus güzergâhını kullanan askerlerden kente taşınmış, temiz olmayan su kullanımı ve kanalizasyon sisteminin olmaması gibi durumlardan dolayı salgın boyutuna ulaşmıştır.⁴³

Zikredilen iki hastalığa ek olarak Tarsus'ta böcek ısırıklarından kaynaklı hastalıklar da yaz aylarında artmıştır. Halk arasında "çeken" denilen, Suriye ve Filistin'de çok sık rastlanılan böcek türünün yaydığı hastalığın 1919'da Tarsus'ta görülmesi, göçmenler üzerinden hastalık yayıldığına bir başka kanıttır.⁴⁴

³⁸ *Tarsus*, 26 Mayıs 1335,25-133, s. 2.

³⁹ *Tarsus*, 13 Teşrin-i evvel 1335, 40-133 s. 2.; *Tarsus*, 26 Mayıs 1335, 25-133, s.1.

⁴⁰ *Tarsus*, 7 Temmuz 1335, 30-133. s. 1.

⁴¹ Hikmet Öz, *Yakın Tarihte Tarsus*, Tarsus: Alev Dikici Basımevi, 2012, s. 96; *Tarsus*, 20 Teşrin-i evvel 1335, 41-133, s. 2.

⁴² *Tarsus*, 16 Haziran 1335, 28-133, s. 2.

⁴³ *Tarsus*,23 Haziran 1335, 29-133, ss 1-2.

⁴⁴ *Tarsus*, 17 Temmuz 1335, 31-133, s. 2.

1919'da Tarsus'ta hayvan kaynaklı olarak en fazla şap hastalığı görülmüştür. *Tarsus*, "Hayvan Besleyenlerin Nazar-ı Dikkatine" başlığıyla şap hastalığına karşı halkı bilinçlendirmeyi hedeflemiştir.⁴⁵ Tarsus'ta baytar bulunmaması da bu tür hastalıkların çoğalmasına neden olmuştur. Temmuz ayında Tarsus'a baytar tayininin⁴⁶ gerçekleşmesiyle birlikte bu tarz haberler daha az yapılmaya başlanmıştır.

Tarsus, halkın sağlığını bozan çevresel aksaklıklarla ilgili kamuoyu oluşturmak için "Belediyenin Nazar-ı Dikkatine" başlıklı haberler yapmıştır. Örneğin; belediye suyollarını onarmak için yolları kazmış ancak uzun süre herhangi bir faaliyette bulunmamış ve sular yollarda birikmeye başlamıştır. Fırınlarda da Makam-ı Şerif'teki İrmak kahvesi önünde biriken suları taşıyarak ekmek yapmışlardır.⁴⁷ Su kanalları, insanların taş ve çöp atmaları gibi nedenlerden dolayı tıkanmış, kullanılan su, üzeri açık kanallardan insanlara dağıtıldığı için halk sağlığı olumsuz etkilenmiştir. Savaştan önce var olan devlet düzeninde belediye düzenli olarak kanal bakımlarını yaparken 1919'da bu bakımları yapmadığı gözlemlenmiştir.⁴⁸

6. Sonuç

Fransızların Tarsus'u işgal sürecinde uyguladıkları faaliyetleri sosyoekonomik, askerî ve idarî olarak üç gruba ayırmak mümkündür. Sosyoekonomik uygulamaları Fransız halkının ve ordusunun iâşesini sağlamak için gerçekleştirilen faaliyetler oluştururken askerî ve idarî uygulamalar ise Türk yöntemini pasif duruma getirmek için gerçekleştirilen faaliyetler oluşturmuştur. İşgal yöntemiyle sömürge durumuna getirilmeye çalışılan Tarsus'ta yapılan tüm bu uygulamalar misyonerlik faaliyetleriyle desteklenmiştir. Bu üç grup içerisinde gerçekleşen gelişmeler neticesinde Tarsus'un gündelik hayatında birtakım değişiklikler yaşanmıştır.

Yönetimi devralan Fransızlar, Türk yöneticileri haksız uygulamalarla görevden uzaklaştırmış ve diledikleri şekilde tebligatlar yayınlayarak yönetmişlerdir. Tüm Çukurova'da olduğu gibi Tarsus'un da demografik yapısını değiştirmek için bölgeye Ermeniler yerleştirilmiştir. Sahte senet ve tapularla, Türklerin elindeki mallara el konulmuş, kararlara uymayanlar kentten uzaklaştırılmıştır. Misyonerlik faaliyetleri çerçevesinde; Tarsus'taki yabancı okullarda Fransızca dersler verilmiş, Fransızca bilenler ödüllendirilmiştir. Bu çerçevede Tarsus valisi, Tarsus ve çevresine yaptığı ziyaretlerle Türklerle iletişimi yüksek tutmuş ve halkla ilgilendiğine dair mesajlar vermiştir. Bu geziler esnasında kömür maden sahalarını teftiş edip numune aldırması, bu faaliyetlerle Çukurova'yı sömürge haline getirmeyi ve sanayileri için alternatif bir hammadde kaynağı bulmayı hedefledikleri anlamına gelmektedir. Fransızlar Çukurova'yı sömürgeleştirirken, Mersin ve Tarsus'ta cemaatlerin ayrı ayrı dernek

⁴⁵ *Tarsus*, 11 Ağustos 1335, 33-133, s. 2.

⁴⁶ *Tarsus*, 7 Temmuz 1335, 30-133, s. 1.

⁴⁷ *Tarsus*, 13 Teşrin-i evvel 1335, 40-133, s. 2.

⁴⁸ *Tarsus*, 27 Teşrin-i evvel 1335, 42-133, s. 1.

kurulmasını sağlayarak etnik gruplar arasında “böl ve yönet” taktiğini uygulamışlardır. Fransızlar, Ermenilerle Kürtleri Çukurova işgalinde aktif bir biçimde kullanırken kendileri bölgeden çıktıktan sonra Fransızlara bağlı bir uydu devleti kurmayı amaçlamışlardır.

Birinci Dünya Savaşı; üretimin durması ve erkeklerin silahlı altına alınması gibi nedenlerden dolayı hayat pahalılığı ve tedarik sıkıntısını meydana getirmiştir. Orduların ve halkın iâşe problemi tüm devletler için yakıcı bir sorun haline gelmiştir. Fransızlar, Tarsus'un tarım potansiyelini iâşe problemini çözmek için kullanmışlardır. Verimi yükseltmek için alınan kararlar dışında Türklerin ihracat yapması kısıtlanmış ve malların Fransız hükümetine tahsis edilmesi sağlanmıştır.

İşgalin yıkıcı etkileri her alanda olduğu gibi sağlıkta da hissedilmiştir. Devlet düzeninin yıkılmasıyla çevresel aksaklıkların yaşanması, hijyen eksikliği vb. durumlar özellikle yaz aylarında hastalıkların salgın boyutuna gelmesine neden olmuştur. 1919'da Tarsus'ta görülen salgın hastalıklara bakıldığında, bunların güney cephelerde bulunan askerler arasında sıklıkla görülen hastalıklar olduğu anlaşılmaktadır. Tarsus konumu itibarıyla güneyden gelen kitlesel göç güzergâhının üzerinde bulunmaktadır. Hem terhis edilen askerler hem de kaybedilen topraklardan gelen insanlar Tarsus güzergâhını kullanmışlar ve bu hastalıkların kentte yayılmasına neden olmuşlardır.

İşgal kuvvetleri, Çukurova'da tam hâkimiyeti sağlamak ve Osmanlı haberleşmesini denetlemek için yeni bir posta-telgraf sistemi kurmuşlardır. Türk dili ve parasının yasaklandığı bu iletişim ağıyla Türklerin birbirleri ile olan iletişiminin kesilmesi amaçlanmıştır. Sansür uygulamalarının sayısı Suriye İtilafnamesi'yle İngilizlerin çekilmesi ve Anadolu'da başlayan kongrelerden sonra artmıştır. *Tarsus*, 1919'da Anadolu hareketi ve özellikle kongrelerle ilgili haberler yapmamıştır. Bu durumun nedeni, Anadolu'dan gelen haberlerin ya eline ulaşamaması ya da yanlış ulaşması olmalıdır. Bununla birlikte Fransızlarla ilgili sıkça haber yapmış, desteklediği uygulamalar olmuş ve en önemlisi de Fransızların millî bayramlarına dahi gazete köşesinde geniş yer vermiştir. Bunun nedenini ise yayın hayatına devam etmeyi sağlamak ve çoğunluğu Hıristiyan olan okurlarını kaybetmemek teşkil etmiştir.

Kaynaklar / References

Tarsus Gazetesi

Baykal, Hülya. *Türk Basın Tarihi*. İstanbul: Afa Matbaacılık, 1990.

Başkan, Ömer Fatih. "Millî Mücadele Yıllarında İngiliz ve Fransızların İşgal Ettikleri Güney Bölgesinde Haberleşmeye Yönelik Sansür Uygulamaları". *ATAM101* (2020): 1-28.

Bozkurt, İbrahim. "İşgal Yıllarında Mersin". *ATASOBE72* (2018): 407-435.

Budak, Mustafa. "Osmanlı Devleti'nin Paris Barış Konferansına Davet Edilmesi ve Muhtıralar Sunması ile İlgili Tartışmalar". *İÜ Tarih Dergisi*. 71 (2020): 445-472.

Çelik, Kemal. *Millî Mücadelede Adana ve Havalisi*. Ankara: TTK, 1999.

Doğruözoğlu, Ayçin Ecem. "1919 Yılında Tarsus'ta Gündelik Hayat ve *Tarsus Gazetesi*'nin Kamuoyu Oluşturma İşlevi", Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, 2021.

Gözcü, Alev. "1. Dünya Savaşı ve Osmanlı Devleti'nin Gündelik Hayatından Kesitler". *Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi* 32 (2016): 133- 169.

İlter, Erdal. "Millî Mücadelede Doğu Lejyonunun Fransız İşgal Bölgesindeki Fonksiyonu". *Atatürk Yolu Dergisi*3 (1989): 419-436.

Öz, Hikmet. *Yakın Tarihte Tarsus*. Tarsus: Alev Dikici Basımevi, 2012.

Öztoprak, İzzet. *Kurtuluş Savaşında Türk Basını*. Ankara: Türkiye İş Bankası Yayınları, 1981.

Pişmanlık, Uğur. *Tarsus Basın Tarihi*. İstanbul: Tarsus Kültür ve Dayanışma Derneği Yayınları, 2009.

Temizel, Handan. "Kamuoyu Kuramları ve Kamuoyu Oluşumunda Kitle İletişim Araçları". *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*15 (2008): 127-146.

Topuz, Hıfzı. *II. Mahmut'tan Holdinglere Tür Basın Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2016.

Uğuz, Sacit. *Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'e Tarsus*. Ankara: TTK, 2019.

Ulutaş, Songül. *19. yüzyılda Tarsus'ta Ekonomik ve Sosyal Yaşam*. Tarsus: Tarsus TSO, 2015.

Yıldırım, Halil İbrahim. *Kurtuluş Savaşında Mersin ve Tarsus*. Mersin. MBB, 2017.

Yazar Hakkında / About Author

Ayçin Ecem DOĞRUÖZOĞLU |

aycin.armagan[at]gmail.com | ORCID: 0009-0005-6917-3430

1995 yılında Kayseri'de doğdu. 2017'de Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi'nden mezun oldu. Lisans derecesini "Prut Seferi ve Barışı Üzerine Bir Çalışma" adlı bitirme teziyle tamamladı. Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü tarih bölümünde yüksek lisans öğrenimini "1919 Yılında Tarsus'ta Gündelik Hayat ve *Tarsus Gazetesi*'nin Kamuoyu Oluşturma İşlevi" başlıklı tez çalışmasını tamamlayarak 2021'de bitirdi. Ayrıca bu tez Tarsus Ticaret Odası sponsorluğunda kitap olarak basıldı. *Mersin'e İz Bırakanlar Müzesi* tarih çalışma ekibinde görev almış ve müzenin açılmasına katkıda bulunmuştur (2022). Akdeniz Kent Konseyi Yerel Tarih ekibinde Mersin'i oluşturan sosyal gruplar üzerine çalışmalar yürütmektedir.

Ayçin Ecem DOĞRUÖZOĞLU |

aycin.armagan[at]gmail.com | ORCID: 0009-0005-6917-3430

She was born in Kayseri in 1995. She graduated from Ankara University, Faculty of Language, History, and Geography in 2017. She completed her undergraduate degree with a thesis titled "A Study on the Prut Campaign and Peace". She completed her master's degree in the history department of Mersin University Social Sciences Institute in 2021 by completing her thesis titled 'Daily Life in Tarsus in 1919 and the Public Opinion-Forming Function of Tarsus Newspaper'. In addition, this thesis was published as a book under the sponsorship of Tarsus Chamber of Commerce. She took part in the history study team of the Museum of Those Who Leave a Mark on Mersin and contributed to the opening of the museum in 2022. She is involved in the Local History team of the Mediterranean City Council, where she conducts research on the social groups that make up Mersin.

